

## কৃষক ৰাইজলৈ গোহাৰি

আমাৰ এই 'ঘৰে - পথাৰে' পত্ৰিকাখনৰ ই-সংস্কৰণ মুকলি কৰা হৈছে। গতিকে কৃষক ৰাইজে আমাৰ বেব চাইট [www.aau.ac.in](http://www.aau.ac.in) লগ অন কৰি 'ঘৰে-পথাৰে'ৰ ই-সংস্কৰণৰ সুবিধা গ্ৰহণ কৰিব পাৰিব।  
মুখ্য সম্পাদক  
'ঘৰে-পথাৰে'  
সম্প্ৰসাৰণ শিক্ষা সঞ্চালকালয়  
অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়, যোৰহাট

# ঘৰে-পথাৰে

পষেকীয়া কৃষি পত্ৰিকা

অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়, যোৰহাট

এই সংখ্যাত আছে -

বিষয়	পৃষ্ঠা
<input type="checkbox"/> শালিখেতিত বিজ্ঞানসন্মত ...	২
<input type="checkbox"/> বানবিধস্ত অঞ্চলত তৈলবীজ ..	২
<input type="checkbox"/> আমাৰ একাষাৰ .. ..	৩
<input type="checkbox"/> মাহটোৰ কৃষিকৰ্ম .. ..	৩
<input type="checkbox"/> উদ্যান শস্য .. ..	৪

□ ৪৪ তম বছৰ □ সংখ্যা ১৬ □ ১৬ আগষ্ট - ২০২৩ □ ১-১৫ ভাদ, ১৯৪৫ শক □ মূল্য - ১.০০ টকা GHARE - PATHARE PMG - 19 of 2005 - 06

## অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ সামূহিক বিজ্ঞান মহাবিদ্যালয়ৰ সোণালী জয়ন্তী বৰ্ষৰ সামৰণি অনুষ্ঠান সম্পন্ন

গৌৰবোজ্জ্বল সোণালী জয়ন্তী বৰ্ষ অতিক্ৰম কৰা অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অন্তৰ্গত সামূহিক বিজ্ঞান মহাবিদ্যালয়ৰ সোণালী জয়ন্তী বৰ্ষৰ সামৰণি অনুষ্ঠান যোৱা ৮ আগষ্ট তাৰিখে অনুষ্ঠিত হৈ যায়। পুৰা সামূহিক বিজ্ঞান মহাবিদ্যালয়ৰ চৌহদত পতাকা উত্তোলনেৰে কাৰ্যসূচীৰ শুভাৰম্ভ কৰা হয়। অনুষ্ঠানৰ লগত সংগতি ৰাখি অনুষ্ঠিত কৰা প্ৰদৰ্শনীৰ দ্বাৰা মুকলি কৰা প্ৰাইড ইষ্ট এণ্টাৰটেইনমেণ্টৰ পৰিচালন সঞ্চালিকা ৰিণিকি ভূঞা শৰ্মাই। ইয়াৰ পিছত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ মাধৱ চন্দ্ৰ দাস সোঁৱৰণী প্ৰেক্ষাগৃহত সোণালী জয়ন্তীৰ বছৰজোৰা কাৰ্যসূচীৰ সামৰণি অনুষ্ঠান অনুষ্ঠিত হয়। সামূহিক বিজ্ঞান মহাবিদ্যালয়ৰ

ৰিণিকি ভূঞা শৰ্মাই কৃষি উদ্যোগী গঢ় দিয়াৰ ক্ষেত্ৰত অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয় আৰু ইয়াৰ অন্তৰ্গত সামূহিক বিজ্ঞান মহাবিদ্যালয়ৰ কৰ্মদক্ষতাৰ শলাগ লোৱাৰ লগতে ইয়াৰ সন্তানীয়তাৰ বিষয়ে উল্লেখ কৰে। অনুষ্ঠানত সন্মানীয় অতিথি হিচাবে

জৰিয়তে উদ্যোগিক সন্তানীয়তা আৰু এই দিশত শিক্ষানুষ্ঠানৰ কৰণীয়তাৰ বিষয়ে আলোকপাত কৰে। অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ উপাচার্য ড° বিদ্যুৎ চন্দ্ৰন ডেকাই ভাষণত সামূহিক বিজ্ঞান মহাবিদ্যালয়ে শিক্ষাৰ সমান্তৰালভাৱে



অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ সামূহিক বিজ্ঞান মহাবিদ্যালয়ৰ সোণালী জয়ন্তী বৰ্ষৰ সামৰণি অনুষ্ঠানৰ বস্তি প্ৰজ্জ্বলন কৰা অৱস্থাত অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ উপাচার্য ড° বিদ্যুৎ চন্দ্ৰন ডেকা প্ৰমুখ্যে অন্যান্য বিশিষ্ট ব্যক্তিসকল

বিজ্ঞানগুৰু ড° মামণি দাসে আদৰণি ভাষণ আগবঢ়োৱা অনুষ্ঠানত মুখ্য অতিথিৰ ভাষণত প্ৰাইড ইষ্ট এণ্টাৰটেইনমেণ্টৰ পৰিচালন সঞ্চালিকা

অংশ গ্ৰহণ কৰি ৰাষ্ট্ৰীয় মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠান, নয়ডাৰ চেয়াৰমেন প্ৰফেছৰ ড° সৰোজ শৰ্মাই বৃত্তিগত ব্যৱস্থাপনা আৰু কাৰ্যকুশলতাৰ যথোপযুক্ত প্ৰয়োগৰ

গৱেষণাৰ জৰিয়তে উদ্ভাৱনৰ মানসিকতাৰে উদ্যোগিক ক্ষেত্ৰখনলৈ আগবাঢ়ি যোৱাতো অতি প্ৰশংসনীয় বুলি  
(৪ পৃষ্ঠাৰ ২ কলমত চাওক)

## নতুন প্ৰযুক্তি কৌশলেৰে অসম তথা উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলত কাঠফুলা খেতি সম্প্ৰসাৰণৰ পদক্ষেপ অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ

সম্পূৰ্ণ পৰিবেশ অনুকূলকৈ নতুন প্ৰযুক্তি কৌশলেৰে পুনৰ ব্যৱহাৰযোগ্য প্লাষ্টিকৰ ব্যৱহাৰেৰে কাঠফুলাৰ খেতি কৰি অধিক লাভ অৰ্জন কৰাৰ সমান্তৰালভাৱে পৰিবেশ সচেতনভাৱে অসম তথা উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলত কাঠফুলা খেতিৰ জৰিয়তে কৃষি অৰ্থনীতি উত্তৰণৰ দিশত

আগবাঢ়িছে অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ে। পনৰ ব্যৱহাৰ অযোগ্য প্লাষ্টিকৰ অত্যধিক ব্যৱহাৰৰ ফলত পৰিবেশ প্ৰদূষণৰ সমান্তৰালভাৱে জৈৱ বৈচিত্ৰ্যৰ দিশত ভাবুকি অহাৰ সময়তে এনে প্লাষ্টিকৰ জৰিয়তে কৰা কাঠফুলাৰ খেতিৰ অৱশিষ্ট প্লাষ্টিকে পৰিবেশ সম্পূৰ্ণ অনুকূলকৈ ৰখাৰ দিশত বাধাৰ সৃষ্টি কৰাৰ

পৰিপ্ৰেক্ষিতত এই দিশত পদক্ষেপ হাতত লৈছে বিশ্ববিদ্যালয়খনে। অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কাঠফুলা গৱেষণা প্ৰকল্পই সচৰাচৰ ব্যৱহৃত পলিথিনৰ পেকেটৰ সলনি প্লাষ্টিকৰ টুকুৰী বা বাহৰ টুকুৰীত কাঠফুলাৰ খেতি কৰি অধিক উপকৃত হোৱাৰ বাবে পদক্ষেপ হাতত লৈছে। সাধাৰণতে ব্যৱহৃত হোৱা প্লাষ্টিকৰ পেকেটত এবাৰহে কাঠফুলাৰ খেতি কৰিব পাৰি আৰু প্ৰতিবাৰেই ব্যৱহাৰ কৰি পেলাই দিবলগীয়া হয়। ইয়াৰ বিপৰীতে প্লাষ্টিকৰ টুকুৰী বা বটল বা কণ্টেইনাৰ কাঠফুলা উৎপাদনৰ বাবে বাবে ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি। তদুপৰি এইধৰণৰ টুকুৰী বা বটলসমূহ পৰিবেশৰ  
(৪ পৃষ্ঠাৰ ৫ কলমত চাওক)

## খৰাংসদৃশ পৰিস্থিতিত খেতি কৰিব পৰা নতুন ধানৰ জাত উদ্ভাৱন

### অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ বিজ্ঞানীৰ যুগান্তকাৰী উদ্ভাৱন

অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অন্তৰ্গত অসম ধান গৱেষণা প্ৰতিষ্ঠানৰ বিজ্ঞানীসকলে দীৰ্ঘদিনীয়া গৱেষণা আৰু সম্পৰীক্ষাৰ জৰিয়তে খৰাং সদৃশ পৰিস্থিতিতো যথেষ্ট উৎপাদন পাব পৰা এবিধ নতুন ধানৰ জাত উদ্ভাৱন কৰি উলিয়াইছে। জলবায়ু পৰিবৰ্তনৰ ফলত কৃষি উৎপাদন হ্রাস হৈ ৰাজ্যৰ খেতিয়কসকলৰ জীৱন-জীৱিকাৰ দিশত বিৰূপ প্ৰভাৱ পৰাৰ সময়তে খৰাংসদৃশ পৰিবেশতো খেতি কৰিব পৰা এই নতুন ধানৰ জাতৰ জৰিয়তে কৃষকক সকাহ দিবলৈ আগবাঢ়িছে অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ বিজ্ঞানীসকলে। এই জাতটো উদ্ভাৱন কৰি অহা বছৰ শালিখেতিৰ বতৰত কৃষকৰ পথাৰলৈ নিবলৈ প্ৰস্তুতি চলোৱা হৈছে। ইতিমধ্যে

উদ্ভাৱন, পৰীক্ষণ আৰু সম্পৰীক্ষাৰ সকলো পৰ্যায় শেষ হোৱাৰ পাছত কৃষকলৈ আগবঢ়াই দিবলৈ সাজু হৈছে। অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ বিজ্ঞানীসকলে সাত বছৰজোৰা গৱেষণাৰ অন্তত কলং আৰু আয়াৰ ৬৪ খৰাং প্ৰতিৰোধী ক্ষমতা সন্নিবিষ্ট থকা জাতৰ সংকৰণ ঘটাই মধ্যমীয়া সময়ৰ এই নতুন জাত উদ্ভাৱন কৰিছে। জলবায়ু পৰিবৰ্তনৰ ফলত খৰাংসদৃশ পৰিস্থিতিৰ বাবে অসমৰ বিভিন্ন প্ৰান্তত বছৰ মাটি চন পৰি থকা সময়তে অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ বিজ্ঞানীসকলৰ এই উদ্ভাৱনে অসমৰ কৃষি অৰ্থনীতিক নতুন মাত্ৰা প্ৰদান কৰিব বুলি আশা কৰা হৈছে। উল্লেখ্য যে অসমৰ বিভিন্ন প্ৰান্তৰ কৃষি প্ৰধান এলেকাত  
(৪ পৃষ্ঠাৰ ৩ কলমত চাওক)

## অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ত অসমৰ সৰ্ববৃহৎ জীৱাণুসাৰ আৰু জৈৱিক কীটনাশক উৎপাদন কেন্দ্ৰ স্থাপন

ৰাসায়নিক সাৰ আৰু কীটনাশকৰ অত্যধিক প্ৰয়োগে মাটিৰ গুণাগুণ নষ্ট কৰাৰ সমান্তৰালভাৱে তেনে মাটিত উৎপাদিত শস্যৰ বাবে জনস্বাস্থ্যলৈ ভাবুকি অহা সময়তে শস্যৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় জীৱাণু ব্যৱহাৰ কৰি কৃষি অৰ্থনীতিৰ ক্ষেত্ৰখনত সুদূৰপ্ৰসাৰী ভূমিকা গ্ৰহণৰ দিশে আগবাঢ়িছে অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়। শস্য উৎপাদনত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰা জীৱাণুসমূহ গৱেষণাৰ জৰিয়তে গছে সহজে গ্ৰহণ কৰিব পৰাকৈ জীৱাণুসাৰ হিচাবে প্ৰস্তুত কৰি জৈৱিক কৃষিৰ জৰিয়তে সামগ্ৰিক

কৃষিক্ষেত্ৰৰ উত্তৰণ ঘটাবৰ বাবে আগবাঢ়িছে বিশ্ববিদ্যালয়খন। জৈৱিক কৃষিৰ জৰিয়তে স্বাস্থ্যসন্মত কৃষি সামগ্ৰী উৎপাদন কৰি সুস্থ মানৱ সম্পদ গঢ় দিয়াৰ বাবে পদক্ষেপ হাতত লোৱাৰ সময়তে অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ে ৰাষ্ট্ৰীয় কৃষি বিকাশ যোজনাৰ অৰ্থসাহায্যৰে ৩.৮৮ কোটি টকা ব্যয়সাপেক্ষে নিৰ্মাণ কৰি উলিওৱা জীৱাণু সাৰ আৰু জৈৱ কীটনাশক উৎপাদন কেন্দ্ৰটোৱে কৃষিভূমিৰ নিজস্ব স্বাভাৱিক উৰ্বৰতা বজাই ৰখাৰ দিশত আশাৰ সঞ্চাৰ  
(৪ পৃষ্ঠাৰ ৩ কলমত চাওক)

# শালি খেতিত বিজ্ঞানসন্মত উৰ্বৰা পৰিচালন আৰু শস্য পৰিচৰ্যা

জুন-জুলাই মাহত আৰম্ভ কৰি ডিচেম্বৰ-জানুৱাৰী মাহত চপোৱা খেতিয়েই শালিখেতি। অসমত শালিখেতি তলত উল্লেখ কৰা কৃষি পৰিস্থিতিসমূহত কৰা হয়।

- ১) সমস্যাবহিত অঞ্চল বা নিয়মীয়া শালিখেতি কৰা অঞ্চল
- ২) পানী জমা হোৱা অঞ্চল
- ৩) বানপানী আক্ৰান্ত অঞ্চল
- ৪) আগতীয়াকৈ বৰষুণ পৰিসমাপ্তি ঘটা অঞ্চল।

সমস্যাবহিত অঞ্চল বা নিয়মীয়া শালিখেতি কৰা অঞ্চলত শালিধানৰ উৎপাদন কৃষক ৰাইজে আশা কৰা মতে লাভ কৰে। আনহাতে, যিবোৰ অঞ্চলক সমস্যা জৰ্জৰিত অঞ্চল হিচাপে চিনাক্ত কৰা হৈছে সেইবোৰত শালিধানৰ উৎপাদন আশানুৰূপ নহয়। কিন্তু বিজ্ঞানসন্মত কৃষি প্ৰযুক্তি কৌশলৰ দ্বাৰা সেইবোৰ অঞ্চলত ধানৰ উৎপাদন যথেষ্ট পৰিমাণে বঢ়োৱাৰ অৱকাশ আছে।

উৰ্বৰা পৰিচালনঃ বছৰ বছৰ ধৰি একেডৰা মাটিতে খেতি কৰি থকাৰ ফলত মাটিৰ আৱশ্যকীয় উপাদানসমূহ হ্রাস পায়। সেয়েহে মাটিৰ উৰ্বৰতা আৰু ইয়াৰ প্ৰয়োজনীয় গুণাগুণ ৰক্ষা কৰিবৰ বাবে জৈৱিক আৰু ৰাসায়নিক দুয়োবিধ সাৰেই প্ৰয়োজনীয়। সাৰৰ ব্যৱহাৰিক ক্ষমতা বৃদ্ধি কৰিবৰ বাবে সঠিক নিৰ্বাচন, সময় আৰু নিয়মমতে সাৰ প্ৰয়োগ কৰিব লাগে।

যিবোৰ অঞ্চলত নিয়মীয়াকৈ শালিখেতি কৰা হয় অৰ্থাৎ যিবোৰ সমস্যাবহিত অঞ্চল সেইবোৰ অঞ্চলত বিঘাই প্ৰতি ১.৫ টন শুকান গোবৰ বা পচন সাৰ, ১২ কিঃগ্ৰাঃ ইউৰীয়া, ১৭ কিঃগ্ৰাঃ একক চুপাৰ ফচফেট আৰু ৪ কিঃগ্ৰাঃ মিউৰেট অৱ পটাছ সাৰ প্ৰয়োগ কৰিব লাগে। চুপাৰ ফচফেট সাৰৰ অভাৱত ডি.এ.পি. সাৰ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি। এইপৰিমাণৰ সাৰ কেৱল অৰ্দ্ধচাপৰ জাতৰ ক্ষেত্ৰতহে প্ৰযোজ্য। ওখ জাতৰ ধানৰ বাবে আগতে উল্লেখ কৰা পৰিমাণৰ আধা সাৰ ব্যৱহাৰ কৰাটো প্ৰয়োজনীয়। কিয়নো এনে জাতৰ ধানে সাৰ ল'ব পৰা ক্ষমতা চাপৰ বা মধ্যমীয়া ওখ জাতৰ ধানতকৈ কম। আজিৰ পৰিস্থিতিত বিঘাই প্ৰতি ১.৫ টন গোবৰ যোগান ধৰিব পৰাটো কঠিন বাবে গোবৰৰ বিকল্প হিচাপে 'ধইন্টা' নামৰ এবিধ সেউজ সাৰ খেতি পথাৰত ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি। সেয়েহে যিবোৰ অঞ্চলত অকল শালিখেতিহে কৰা হয় সেইবোৰ অঞ্চলত মাৰ্চ মাহতে 'ধইন্টা' নামৰ সেউজ সাৰৰ গুটি বিঘাই প্ৰতি ৫-৬ কিঃগ্ৰাঃ হিচাপে সিঁচি থব পৰা যায়। 'ধইন্টা বুলিলে ছেছবেনিয়া ৰ'ষ্টাটা আৰু ছেছবেনিয়া একিউলেটাকে বুজা যায়। সেউজ সাৰৰ গছবিলাক ফুল ফুলাৰ সময়তে হালবাই মাটিৰ লগত মিহলি কৰি দিব লাগে। এনে কৰাৰ ফলত সেউজ সাৰখিনি পচি মাটিৰ লগত মিহলি

হৈ যাব আৰু মাটিত নাইট্ৰ'জেনযুক্ত সাৰৰ যোগান ধৰিব। সেউজ সাৰৰ ব্যৱহাৰৰ দ্বাৰা ধান খেতিত অজৈৱিক সাৰৰ ব্যৱহাৰ ২৫ ৰ পৰা ৩০ শতাংশলৈকে কমাব পাৰি। সমস্যাবহিত অঞ্চলত কৰা শালিখেতিত শেষৰবাৰ হাল বোৱাৰ সময়তে ইউৰীয়াৰ আধা অংশ, একক চুপাৰ ফচফেট আৰু পটাছৰ সম্পূৰ্ণ অংশ প্ৰয়োগ কৰিব লাগে। বাকী বৈ যোৱা ইউৰীয়াভাগ ধানে মণিধৰা সময়ত (বোৱাৰ ৪৫-৫৫ দিনৰ ভিতৰত) প্ৰয়োগ কৰিব লাগে (১০০-১২০ দিনীয়া জাতৰ ক্ষেত্ৰত)। দীৰ্ঘদিনীয়া জাতৰ (১৫০ দিনীয়া) ক্ষেত্ৰত ইউৰীয়াৰ আধা অংশ, একক চুপাৰ ফচফেট আৰু পটাছৰ সম্পূৰ্ণ অংশ শেষৰ বাৰ হাল বোৱাৰ সময়ত প্ৰয়োগ কৰি বাকী থকা ইউৰীয়াখিনি সমানে দুভাগ কৰি এভাগ ধানে পোখা মেলাৰ সময়ত (২৫-৩০ দিন) আৰু আনভাগ ধানে মণি ধৰাৰ সময়ত (৪৫-৫৫ দিন) প্ৰয়োগ (টপড্ৰেছিং) কৰিব লাগে। ইউৰীয়া সাৰ এনেকৈ ভাগ ভাগ কৰি প্ৰয়োগ কৰিলে গছে সাৰ লোৱাত সুবিধা হয়। টপড্ৰেছিং কৰাৰ পিছত সাৰখিনি মাটিত ভালদৰে মিহলি হোৱাকৈ নিৰ্বাণ যন্ত্ৰ চলাই দিব লাগে। এনে কৰিলে সাৰখিনি মাটিৰ লগত মিহলি হৈ যোৱাৰ উপৰিও অলাগতিয়াল বন-বাত নিয়ন্ত্ৰণ কৰিবলৈ সুবিধা হয়। মাটিত

প্ৰয়োগ কৰা সাৰ বিভিন্ন উপায়ে অপচয় হয়। তাৰভিতৰত নীক্ষালন, জলপ্ৰবাহ, উদ্বায়ীভৱন আৰু জীৱাণুমূলক অপচয়ন উল্লেখযোগ্য। সাৰৰ এই অপচয় ৰোধ কৰিবৰ বাবে কৃষক ৰাইজে কিছুমান ব্যৱস্থা হাতত ল'ব পাৰে। যিবোৰ অঞ্চলত কৃষক ৰাইজে শাৰীবদ্ধ প্ৰণালীত কঠীয়া নোৱাৰে অথচ সেইবোৰ অঞ্চলৰ খেতি পথাৰত পানী বেছিকৈ জমা হৈ থাকে সেইবোৰ ঠাইত সাৰ ছতিউৱাৰ পিছত নিৰ্বাণ যন্ত্ৰ চলাবলৈ অসুবিধা হয়। সেই পৰিপ্ৰেক্ষিতত ইউৰীয়া সাৰখিনি 'নিমিন'ৰ (বজাৰত সহজে পোৱা যায়) লগত ভালদৰে মিহলি কৰি প্ৰয়োগ কৰিব লাগে। এক কিঃগ্ৰাঃ পৰিমাণৰ ইউৰীয়াৰ লগত দুচামোচ 'নিমিন' ভালদৰে মিহলাই লৈ প্ৰয়োগ কৰিলে ইউৰীয়া সাৰৰ অপচয় বহু পৰিমাণে কমে। টপড্ৰেছিং কৰিব লগা ইউৰীয়া সাৰখিনি দহ গুণ পচন সাৰ বা সেমেকা মাটিৰ লগত মিহলাই ৪৮ ঘণ্টা গাপ দি প্ৰয়োগ কৰিও অপচয় কমাব পাৰি। যিবোৰ অঞ্চলত পানী জমা হৈ থাকে সেইবোৰ অঞ্চলত টপড্ৰেছিং কৰাটো অসুবিধা। সেয়েহে সেইবোৰ অঞ্চলত সমুদায় সাৰ বোৱাৰ সময়ত প্ৰয়োগ কৰিব লাগে। বানপানীৰ পিছত পলমকৈ কৰা শালিখেতিতো সাৰৰ সমুদায় অংশ ধান বোৱাৰ সময়তে প্ৰয়োগ কৰাতো প্ৰয়োজনীয়। যিবোৰ অঞ্চলত আছে আৰু শালিধানৰ দুতৰপীয়া খেতি কৰা হয়, সেইবোৰ অঞ্চলত আস্থান চপোৱাৰ পিছত বৈ যোৱা নৰাখিনি মাটিত মিহলাই দি নাইট্ৰ'জেনযুক্ত সাৰৰ ব্যৱহাৰ শতকৰা ২৫ ভাগ কমাব পাৰি। নৰাখিনি পচিবৰ বাবে বিঘাই প্ৰতি

২ কিঃগ্ৰাঃ ইউৰীয়া সাৰ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি আৰু এইখিনি সমুদায় সাৰৰ পৰা পিছত বাদ দিব লাগে।

অধিক বৰষুণ হোৱা অসমৰ মাটিত বছৰি কেইবাটাও খেতি কৰাৰ ফলত 'জিংক' নামৰ মৌলিক উপাদানবিধ খেতি পথাৰৰ পৰা ক্ৰমান্বয়ে হ্রাস পাই যোৱা পৰিলক্ষিত হৈছে। গৱেষণাৰ পৰা দেখা গৈছে যে অসমৰ ২০ ৰ পৰা ৪৭ শতাংশ কৃষিভূমিত শস্যই সহজে গ্ৰহণ কৰিব পৰা 'জিংক'ৰ পৰিমাণ বৰ্তমান গৃহীত 'ক্ৰিটিকেল লেভেল'তকৈ কম আৰু আনবিলাক জিলাত 'জিংক'ৰ পৰিমাণ ২০ ৰ পৰা ২৯ শতাংশ খেতিৰ মাটিত কম দেখা গৈছে। তাৰ ভিতৰত অবিভক্ত নগাওঁ আৰু গোৱালপাৰা জিলাৰ মাটিত জিংকৰ পৰিমাণ সবাতোকৈ কম। সেই হেতুকে 'জিংক' নামৰ মৌলিক সাৰবিধ প্ৰয়োগ কৰি প্ৰায় সকলো অঞ্চলতে শালিখেতিৰ উৎপাদন বঢ়াব পৰা যায়।

বিজ্ঞানসন্মত কৃষি প্ৰণালী অৱলম্বনৰ দ্বাৰা শালিখেতিৰ উৎপাদন আশানুৰূপভাৱে বৃদ্ধি কৰিব পাৰি। সময়মতে উন্নত বীজ, ৰাসায়নিক সাৰ, দৰৱ, কৃষি সা-সঁজুলি, কৃষি ঋণ আদিৰ ব্যৱস্থা কৰিব পাৰিলে আমাৰ যুৱশক্তি সন্মানজনক কৃষি বৃত্তিৰ প্ৰতি আকৰ্ষিত কৰিব পৰা হ'ব। তাৰোপৰি, উপযুক্ত কৃষি সম্প্ৰসাৰণ ব্যৱস্থাৰ দ্বাৰা শেহতীয়া কৃষি প্ৰযুক্তি কৌশলসমূহ কৃষকৰ পথাৰলৈ নিয়াত গুৰুত্ব দিয়া উচিত। এই ক্ষেত্ৰত চৰকাৰ আৰু পথাৰ পৰিচালনা সমিতিসমূহে এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিব পাৰে।

ড° ৰণজিৎ কুমাৰ সাউদ

## বানবিধস্ত অঞ্চলত তৈলবীজ শস্য হিচাপে সৰিয়হৰ খেতি

অসমত শীতকালীন বা বৰিশস্যৰ বতৰত কৰা বিভিন্ন তৈলবীজ শস্যৰ ভিতৰত সৰিয়হ প্ৰধান। এইবিধ খেতি অসমৰ সকলো জিলাতে কৰা হয়। সৰিয়হৰ বাবে পাতল বালিচঁহীয়া মাটিৰ প্ৰয়োজন। নৈৰ পলসূৰা যথেষ্ট পৰিমাণে জৈৱিক পদাৰ্থ থকা, পানী ধৰি ৰাখিব পৰা মাটি সৰিয়হ খেতিৰ বাবে উপযোগী। অসমৰ জলবায়ু আৰু মাটি সৰিয়হ খেতিৰ অনুকূল।

এইবিধ শস্যৰ বাবে খেতি মাটি প্ৰস্তুত কৰোতে এই কথা মন কৰিবলগীয়া যে ইয়াৰ বীজবোৰ সৰু হোৱা বাবে মাটিডৰা প্ৰস্তুত কৰোতে খুব মিহি হ'ব লাগে। ইয়াৰ বাবে ৩-৪ বাৰ ভালদৰে হালবাই মাটিডৰা মিহি কৰিব লাগে। মাটি প্ৰস্তুত কৰা সময়তে যথেষ্ট পৰিমাণে পচনসাৰ প্ৰয়োগ কৰিব লাগে।

শস্যৰ উৎপাদন বৃদ্ধি কৰিবলৈ হ'লে উন্নত জাত নিৰ্বাচন কৰি তাৰ বীজ

নিৰ্ভৰযোগ্য প্ৰতিষ্ঠানৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰি লোৱা প্ৰয়োজন। অসমৰ বাবে অনুমোদিত সৰিয়হৰ উন্নত জাতসমূহৰ ভিতৰত টি এচ-৩৬, টি এচ-৩৮, টি এচ-৪৬ আদিয়ে প্ৰধান। এই জাতসমূহ ৯০-৯৫ দিনৰ ভিতৰত চপাব পৰা যায় আৰু এই জাতবোৰৰ গড় উৎপাদন হেক্টৰে প্ৰতি ১০-১২ কুইণ্টল।

সৰিয়হৰ বাবে কাতি মাহ (অক্টোবৰৰ মাজভাগৰ পৰা নবেম্বৰৰ মাজভাগলৈ) বীজ সিঁচাৰ উপযুক্ত সময়। পলমকৈ সিঁচিলে মোৱা পোকৰ আক্ৰমণৰ আশংকা থাকে। সৰিয়হৰ বীজ সাধাৰণতে সিঁচা পদ্ধতিত কৰা হয় যদিও শাৰীবদ্ধ প্ৰণালীত শাৰীৰ মাজৰ ব্যৱধান ৩০ ছেঃমিঃ ৰাখি কৰিব পাৰিলে ভাল হয়। হেক্টৰে প্ৰতি ১০ কিঃগ্ৰাঃ বীজৰ প্ৰয়োজন হয়। ভাল অংকুৰণ ক্ষমতা সম্পন্ন বীজ হ'লে বীজৰ পৰিমাণ বিঘাই প্ৰতি ১

কিঃগ্ৰাঃ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি। সৰিয়হ খেতিত

হ'ব পৰা বিভিন্ন ৰোগৰ পৰা আগতীয়াকৈ হাত সাৰিবলৈ হ'লে বীজ সিঁচাৰ আগতে বীজখিনি শোধন কৰি লোৱা দৰকাৰ। সৰিয়হৰ বীজ সাধাৰণতে এপ্ৰন বা 'মেটালপ্সিল' ঔষধৰ দ্বাৰা প্ৰতি কিঃগ্ৰাঃ বীজত ৬ গ্ৰাম হাৰত শোধন কৰিব লাগে।

সৰিয়হ খেতিত সাৰ প্ৰয়োগ আন এটি উল্লেখযোগ্য দিশ। মাটি প্ৰস্তুত কৰাৰ সময়ত বিঘাই প্ৰতি ৩-৪ কুইণ্টল গোবৰ বা পচন সাৰ প্ৰয়োগ কৰিব লাগে। ইয়াৰ উপৰিও বীজ সিঁচাৰ আগে আগে ৰাসায়নিক সাৰখিনি ভালদৰে মিহলাই দিব লাগে। ৰাসায়নিক সাৰৰ পৰিমাণ এনে ধৰণৰ - বিঘাই প্ৰতি ইউৰীয়া ১৮ কিঃগ্ৰাঃ, একক চুপাৰ ফচফেট ২৭ কিঃগ্ৰাঃ আৰু মিউৰেট অৱ পটাছ ৬ কিঃগ্ৰাঃ। ইয়াৰ লগতে বিঘাই প্ৰতি ১ কিঃগ্ৰাঃ সূৰগা (বৰাক্স) প্ৰয়োগ কৰিলে উৎপাদন বৃদ্ধি হোৱাৰ লগতে সৰিয়হৰ দানাবোৰ পুৰঠ হয়।

সৰিয়হৰ বীজ সিঁচাৰ সময়ত পথাৰত জীপ থকাতে প্ৰয়োজনীয় কথা। মাটি জীপাল হ'লেহে বীজৰ অংকুৰণ আৰু তাৰ পাছত গছৰ শ্ৰীবৃদ্ধি ভাল হয়। সেয়েহে সৰিয়হৰ বীজ

সময়মতে সিঁচিব লাগে। এনে কৰিলে সেই সময়ত মাটিত থকা অৱশিষ্ট পানীৰ পৰিমাণে মাটি জীপাল কৰি ৰাখে, ফলত বীজ সিঁচাৰ আগত পানী যোগানৰ ব্যৱস্থা নকৰিলেও হয়। যিকি নহওক, সৰিয়হৰ ৫০ শতাংশ ফুল ধৰাৰ সময়ত বা ছেই ধৰাৰ আগে আগে এবাৰ ৬ ছেঃমিঃ জলসিঞ্চনৰ ব্যৱস্থা কৰিলে উৎপাদন ভাল হয়।

সৰিয়হৰ খেতিত বন-বাতৰ উপদ্ৰৱ কম বাবে সাধাৰণতে নিৰ্বাণ প্ৰয়োজন খুব বেছি নহয়। ইয়াৰ বাবে অৱশ্যে মাটিডৰা প্ৰস্তুত কৰাৰ সময়ত মন কৰিব লাগে যাতে ই বন-বাত, ঘাঁহ আদিৰ পৰা মুক্ত হয় আৰু মিহি হয়। প্ৰয়োজন সাপেক্ষে বীজ সিঁচাৰ ১৫-২০ দিন পাছত অধিক ঘনত্বৰ সৰিয়হ পুলিবিলাক পাতলাই দিব পাৰিলে উৎপাদন বৃদ্ধিত সহায়ক হয়।

সৰিয়হ খেতিৰ প্ৰধান ৰোগ হ'ল অলটাৰনেৰিয়া ব্লাইট আৰু হোৱাইট ৰাষ্ট। এই দুবিধ ৰোগৰ প্ৰতিকাৰ হিচাপে মেনক'জের ঔষধ ২ গ্ৰাম প্ৰতি লিটাৰ পানীত মিহলাই ১০-১৫ দিনৰ অন্তৰালত ৩-৪ বাৰ মান স্প্ৰে কৰিব

লাগে। সৰিয়হ খেতিত মোৱা পোক আৰু ফ্লাই নামৰ দুই পোকে অনিষ্টকৰিব পাৰে। এই দুবিধ পোক নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে ক্লৰ'পাইৰিফ'চ ১ মিঃলিঃ প্ৰতি লিটাৰ পানীত মিহলাই অথবা মালথিয়ন ২ মিঃলিঃ প্ৰতি লিটাৰ পানীত মিহলাই স্প্ৰে কৰিব লাগে।

সৰিয়হ খেতি চপোৱাৰ বাবে উপযুক্ত হয় যেতিয়া ৭০-৮০ শতাংশ ছেই হালধীয়া হয়। সাধাৰণতে গোটেই গা-গছজোপা উভালি বা কাঁচিৰে কাটি সৰিয়হ চপোৱা হয়। সৰিয়হ চপোৱাত পলম কৰিলে ইয়াত থকা তেলৰ পৰিমাণৰ তাৰতম্য ঘটে। সৰিয়হৰ গুটিবোৰ সৰি যোৱাৰ পৰা ৰোধ কৰিবলৈ সৰিয়হ চপোৱা কামটো ৰাতিপুৱাৰ ভাগত কৰিব লাগে। চপোৱাৰ পাছত গছবোৰ ৩-৪ দিনলৈ ৰ'দত ভালদৰে শুকুৱাই ল'ব লাগে। মৰণামৰা চোতালত গছবোৰ পাতলকৈ সিঁচিব কৰি শুকুৱাব লাগে। গুটিবোৰ পৃথক কৰাৰ পাছত ৰ'দত ভালদৰে শুকুৱাই মজুত কৰি ৰাখিব লাগে।

ড° কল্যাণ পাঠক

ম'বাইল : ৯৪৩৫২-৩৫৩৯৪

## আমাৰ একাষাৰ

কৃষক উৎপাদক সংস্থা :  
স্বাৰলক্ষীতাৰ এক উপায়

বৰ্তমান সময়লৈকে অসমত বহুতো সমবায় গঠন হোৱা আৰু হেৰাই যোৱা দুষ্টিগোচৰ হয়। তাৰে কিছুমানে লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হয় আৰু কিছুমানে নহয়। পুঁজিবাদী ব্যৱস্থা এটাৰ লগত বজাৰকেন্দ্ৰীক প্ৰতিযোগিতাত সংযুক্ত হ'বলৈ হ'লে প্ৰচলিত সমবায় ব্যৱস্থাটোৰ পৰিৱৰ্তন আৱশ্যকীয়। তাৰেই এক ৰূপান্তৰ হ'ল কৃষক উৎপাদক সংস্থা। সাধাৰণতে সমবায় নতুবা সমবায়জাতীয় ব্যৱস্থাৰ এক সফল প্ৰচেষ্টা হিচাপে আমূল, অন্যান্য দুগ্ধ সমবায় নতুবা লিঞ্জিত পাপৰৰ কথা ক'ব পাৰে। অসমৰ দৰে কৃষি প্ৰধান অঞ্চলত বৰ্তমানেও ব্যৱসায়িকভাৱে সফল সমবায় বিচাৰি পোৱাটো কষ্টকৰ।

বিশ্বৰ আগশাৰীৰ কেতবোৰ ব্যৱসায়িক প্ৰতিষ্ঠান যেনে গুণ্ডল, ফেচবুক আদিয়ে বিভিন্ন সুবিধাসমূহ আমাক বিনা খৰচত সহজতে উপলব্ধ কৰায়। মন কৰিবলগীয়া যে তেওঁলোকে নিজৰ তথ্যসমূহ নিজেই সৃষ্টি নকৰে, বৰঞ্চ আনৰ তথ্যৰেই তেওঁলোক চহকী। আমাজন আদি প্ৰতিষ্ঠানেও নিজে সামগ্ৰী উৎপাদন নকৰে যদিও তেওঁলোকে মূলতঃ উৎপাদক আৰু ক্ৰেতা-বিক্ৰেতাসকলক এক সমূহীয়া মঞ্চ দিয়ে। একেধৰণৰ ব্যৱস্থা উলা-ওবেৰ আদিৰ ক্ষেত্ৰতো দেখা পোৱা যায়। এই বৈশিষ্ট্যসমূহ অনুধাৰণ কৰি এক নতুন ব্যৱসায়িক চিন্তাৰ কৰাৰ সময় সমাগত।

কৃষি প্ৰধান ৰাজ্য হিচাপে অসমত কাৰিকৰি জ্ঞানৰ অভাৱত ৰাসায়নিক সাৰ, কীটনাশক দ্ৰব্য আদিৰ অপপ্ৰয়োগৰ ফলত উৎপাদিত বিভিন্ন শাক-পাচলি আদিয়ে আমাৰ স্বাস্থ্যলৈ ভাবুকি কঢ়িয়াই আনিছে। সেয়েহে থলুৱাভাৱে উৎপাদিত জৈৱিক শাক-পাচলি সহজলভ্য হোৱাটো অতি প্ৰয়োজনীয়। যিকোনো এটা কৃষক উৎপাদক সংস্থাই জৈৱিকভাৱে কৃষিকাৰ্য আৰম্ভ কৰি ব্যৱসায়িক সফলতা লাভ কৰাৰ যথেষ্ট থল আছে। কিন্তু ইয়াৰ লগত কিছু সমস্যা লক্ষ্য কৰা যায়-

- ১) সৰহ মাটিৰ প্ৰয়োজন, কিন্তু অসমৰ অধিকাংশ কৃষকেই ক্ষুদ্ৰ আৰু উপান্ত কৃষক।
- ২) সৰহ মূলধনৰ প্ৰয়োজন।
- ৩) অধিক শ্ৰমিকৰ আৱশ্যক।
- ৪) ব্যৱসায়িক লোকচানৰ আশংকা।

## কৃষক উৎপাদক সংস্থাৰ জৰিয়তে কাঠফুলা উৎপাদন :

অসমৰ গ্ৰামাঞ্চলেই হওক নতুবা চহৰাঞ্চলেই হওক, প্ৰায় সকলো লোকৰে এখন চোতাল আছে। সেই চোতালৰ সদব্যৱহাৰ কৰি তাৰপৰাই কাঠফুলা উৎপাদন কৰি লাভাশ্ৰিত হোৱাৰ থল আছে। কৃষক উৎপাদক সংস্থাৰ অধীনত, যিসকল অংশগ্ৰহণকাৰী কৃষকে কাঠফুলা উৎপাদন কৰিব, সেয়া নিজে খোৱাৰ লগতে প্ৰয়োজনীয়খিনি বিক্ৰীৰ বাবে মজুত ৰাখে। এতিয়া এই উৎপাদিত কাঠফুলাসমূহ নিৰ্দিষ্ট নিয়মৰ মাজেৰে একোটা নিৰ্দিষ্ট স্থানত সংগৃহীত কৰি বিক্ৰীৰ ব্যৱস্থা কৰা হয়। কোন অঞ্চলৰ পৰা কিমান কাঠফুলা সংগ্ৰহ কৰা হ'ল, তাৰ হিচাপ ৰাখিব লাগিব আৰু তাৰ মূল্য দৈনিক নতুবা সপ্তাহিক নতুবা মাহেকীয়াভাৱে উৎপাদকক প্ৰদান কৰাৰ নিয়ম থাকিব লাগিব। এই ব্যৱস্থাটো সম্পূৰ্ণ এক বিশ্বাসৰ মাজেৰে চলিব আৰু তাৰ বাবে উচিত মূল্য বা লাভৰ অংশ উৎপাদকৰ লগত বিতৰণ হ'ব লাগিব আৰু উৎপাদকসকলেও ক্ষেত্ৰকীয়া লাভৰ বাবে উৎপাদক সংস্থাৰ নিৰ্বাচিত স্থানৰ বাহিৰে অন্যস্থানত অধিক দামত বিক্ৰী কৰিব নালাগিব। অৱশ্যে এইক্ষেত্ৰত এক দীৰ্ঘকালীন চুক্তি হোৱাটো প্ৰয়োজন।

আজিকালি মোবাইল নতুবা কম্পিউটাৰ ব্যৱহাৰ সুলভ হোৱাৰ দিনত বিভিন্ন অনলাইন মঞ্চৰ জৰিয়তে সমগ্ৰ ব্যৱস্থাটোৰ কামসমূহ সহজ কৰি তুলিব পাৰি। এনে ব্যৱস্থাত উৎপাদক আৰু গ্ৰাহকৰ দুটা ভাগ ৰাখিলে গ্ৰাহকৰ পৰা আগতীয়াকৈ চাহিদা সংগ্ৰহ কৰিব পাৰি আৰু উৎপাদকৰ পৰা উৎপাদন ক্ষমতাৰ সময় সাপেক্ষ হিচাপ ৰাখিব পাৰি। তাৰ সহায়ত সংগ্ৰহ আৰু বিতৰণৰ সঠিক পৰিকল্পনা কৰিব পৰা যায়। লগতে, বজাৰৰ চাহিদা অনুযায়ী মূল্য নিৰ্ধাৰণ কৰিব পৰা যাব। অৰ্থাৎ এনে ব্যৱস্থাৰ পৰিণতিত নিয়মীয়া বজাৰৰ চাহিদা পূৰণৰ লগতে ঘৰত ডেলিভাৰী দিয়াৰ দৰে ব্যৱস্থাও সম্ভৱ হৈ উঠিব।

(বি.দ্ৰঃ এই লেখনিটোৰ দ্বাৰা কৃষক উৎপাদক সংস্থাৰ সুবিধা গ্ৰহণ কৰি কৃষকসকলে কাঠফুলা উৎপাদনৰ জৰিয়তে কি দৰে লাভাশ্ৰিত হ'ব পাৰে, তাৰ এক সম্যক ধাৰণা দিবলৈ চেষ্টা কৰা হ'ল)

জয়ন্ত কুমাৰ দত্ত  
খাতুৰাজ বৰুৱা

## মাহটোৰ কৃষিকৰ্ম

১৫ ভাদৰ পৰা ১৫ আহিন, ১৯৪৫ শক

## পথাৰ শস্য

## কমদিনীয়া শেহতীয়া শালিধান :

মনোহৰ শালি, বিৰাজ, শ'লপোনা, এম্ৰোশালি আদি ধানৰ বয়সীয়া কঠীয়া আহিনলৈকে ৰুব পাৰি যদিও বৰ্তমান অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ে অতি কম দিনীয়া (১০০ দিন) শালিধানৰ জাত যেনে - লুইত আৰু কপিলী উদ্ভাৱন কৰিছে। এই ধানৰ বাবে আগষ্ট মাহৰ শেহত কঠীয়া পাৰি ছেপ্তেম্বৰ মাহৰ ২০ তাৰিখলৈকে ৰুব পাৰি। এটা কথা মনত ৰখা উচিত যে সৰ্বসাধাৰণতে দিয়া কঠীয়াতকৈ এই ধানৰ কঠীয়া কম দূৰত্বত অৰ্থাৎ ১৫ ছেঃ মিঃ X ১০ ছেঃ মিঃ দূৰত্বত দিব লাগে। তেতিয়া অধিক উৎপাদন পাব পাৰি। সাৰ আৰু অন্যান্য ব্যৱস্থা অন্য শালিধানৰ দৰেই গ্ৰহণ কৰিব লাগে।

## আগতীয়া শাক-পাচলি :

আজিকালি বতৰৰ বিভিন্ন সময়ত বিশেষকৈ আগতীয়াকৈ শাক-পাচলি বজাৰত উলিওৱাৰ বাবে বিভিন্ন জাত উদ্ভাৱন কৰা হৈছে। এনেবোৰ শাক-পাচলি আগতীয়াকৈ উলিয়াব পাৰিলে কৃষকৰ যথেষ্ট দাম পোৱাৰ সম্ভাৱনা থাকে। গতিকে বিভিন্ন ধৰণৰ আগতীয়া শাক-পাচলি যেনে - ধনীয়া, পালেং, কবি, মূলা আদিৰ বাবে অনুমোদিত বিক্ৰেতাৰ পৰা বীজ সংগ্ৰহ কৰি সিঁচিবৰ উপযুক্ত সময়।

## শীতকালীন গোমধান

সিঁচাৰ সময় আৰু মাটি নিৰ্বাচন : শীতকালীন গোমধানৰ বীজ আহিন মাহত সিঁচা হয়। গ্ৰীষ্মকালত কৰা খেতিতকৈ এই সময়ত কৰা খেতিৰ পৰা উৎপাদন বেছিকৈ পোৱা যায়। ইয়াৰ বাবে পানী জমা নোহোৱা বালিচহীয়া মাটি উপযোগী।

অনুমোদিত জাত : অসমৰ জলবায়ুৰ বাবে অনুমোদিত শীতকালীন জাত কেইটা হ'ল (ক) বৰ্ণসংকৰ - গঙ্গা - ১০১, গঙ্গা-৫ আৰু ডেকান হাইব্ৰীড ১০৩। বৰ্ণসংকৰ জাতৰ বাবে প্ৰত্যেক বছৰে নতুন বীজ সংগ্ৰহ কৰা উচিত।

(খ) সংযোজিত - কিষণ, বিজয়, প্ৰতাপ, ডিয়াৰা আৰু হাৰ্ণিয়াচ। ইয়াৰ ভিতৰত ডিয়াৰা আৰু হাৰ্ণিয়াচ জাত দুটা হ্ৰস্বম্যাদী হেতুকে বানপীড়িত অঞ্চলত পলমকৈ সিঁচিবৰ বাবে উপযোগী।

মাটি তৈয়াৰী : সোনকালে বীজ গজিবৰ বাবে মাটিত যাতে আৱশ্যকীয় পৰিমাণৰ আৰ্দ্ৰতা থাকে তাৰ বাবে তলিখন দৃঢ়কৈ প্ৰস্তুত কৰিব।

বীজৰ পৰিমাণ আৰু শোধন : এবিধা মাটিৰ বাবে ৩ কিঃ গ্ৰাঃ বীজৰ প্ৰয়োজন। বীজখিনি সিঁচাৰ আগতে প্ৰতি কিঃ গ্ৰাঃ বীজৰ লগত ৩ গ্ৰাম কেপটান বা ২ গ্ৰাম কাৰবানডেজিম নাইবা কাৰবক্সিন ঔষধ মিহলি কৰি শোধন কৰি ল'ব।

সাৰ প্ৰয়োগ আৰু বীজ সিঁচা : মাটি প্ৰস্তুত কৰোতেই বিঘাই প্ৰতি ৬ কুইণ্টলকৈ গোবৰ বা পচন সাৰ ছটিয়াই মাটিৰ লগত মিহলাই দিব। বীজ সিঁচিবৰ বাবে ৬০ চেঃ মিঃ ব্যৱধানত একোটা লোৰ কৰি তাত ১৮-২৪ কিঃ গ্ৰাঃ ইউৰীয়া, ৩৩ কিঃ গ্ৰাঃ চুপাৰ ফচফেট আৰু ৮ কিঃ গ্ৰাঃ মিউৰিয়েট অৱ পটাছ প্ৰতি বিঘা তলিত ছটিয়াই মাটিৰ লগত মিহলি কৰি ল'ব। এতিয়া লোৰ বিলাকত ২৫ চেঃ মিঃ আঁতৰে আঁতৰে একোটাকৈ বীজ সিঁচি মাটিৰে ঢাকি দিব। বীজ অৱৰণ হোৱাৰ পৰা এসপ্তাহমানলৈ চৰাইৰ উপদ্ৰৱৰ পৰা শস্যডৰা ৰক্ষা কৰিব।

## মটৰমাহ

সিঁচাৰ সময় আৰু মাটি নিৰ্বাচন : কতি মাহেই মটৰমাহ সিঁচাৰ উপযুক্ত সময়। পানী জমা নোহোৱা বালিচহীয়া মাটি মটৰমাহৰ বাবে উপযোগী।

জাত নিৰ্বাচন : অসমৰ জলবায়ুৰ বাবে মটৰমাহৰ অনুমোদিত জাত কেইটা হ'ল - টি-১৬৩, এইচ ইউ পি-২, কে এফ পি ডি-১ আৰু বনাভিল। মধ্য অসমৰ বাবে 'ৰাস্তা' জাতটোও উপযোগী। এবিধা মাটিৰ বাবে ৮-৯ কিঃ গ্ৰাঃ বীজৰ আৱশ্যক।

মাটি প্ৰস্তুতি : বীজ সিঁচাৰ ২০ দিনমানৰ আগতে বিঘাই প্ৰতি ৩ কুইণ্টল হিচাপে চূপ ছটিয়াই ল'ব। মাটি প্ৰস্তুত কৰাৰ সময়তে প্ৰতি বিঘা তলীত ৬ কুইণ্টলকৈ গোবৰ বা পচন সাৰ প্ৰয়োগ কৰি মাটিৰ লগত মিহলি কৰি দিব।

বীজ সিঁচা : বীজ সিঁচাৰ আগতে তলীডৰাত ৩০ চেঃ মিঃ আঁতৰে আঁতৰে লোৰ কৰি তাত বিঘাই প্ৰতি ৬ কিঃ গ্ৰাঃ ইউৰীয়া আৰু ৪০ কিঃ গ্ৰাঃ একক চুপাৰ ফচফেট একেলগে ছটিয়াই ল'ব। যদি বীজ বিলাকত ৰাইজ 'বিয়াম জীৱাণুসাৰ মিহলি কৰি লয় তেন্তে ইউৰীয়া আৰু অংশ অৰ্থাৎ ৩ কিঃ গ্ৰাঃ প্ৰয়োগ কৰিব। সাৰখিনি মাটিৰ লগত মিহলি কৰি লোৰবিলাকত ১০ চেঃ মিঃ দূৰে দূৰে বীজ সিঁচি মাটিৰে পাতলকৈ ঢাকি দিব।

## মচুৰমাহ

মাটি আৰু জাত নিৰ্বাচন : মচুৰ মাহৰ খেতিৰ বাবে পলসুৰা বা বালিয়া পলসুৰা মাটি বাচি ল'ব। অসমৰ বাবে মচুৰমাহৰ

অনুমোদিত জাত কেইটা হ'ল - বি-৭৭, এল ৯-১২, পি এল -৪০৬, পি এল ৮১-৪। এইবিলাক সাঁচৰ বীজ অসম বীজ নিগম নাইবা স্বীকৃতিপ্ৰাপ্ত এজেণ্টৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰিব।

বীজৰ পৰিমাণ আৰু সিঁচাৰ সময় : এবিধা মাটিৰ বাবে ৪ কিঃ গ্ৰাঃ বীজেই যথেষ্ট। অসমত গোটেই কতি মাহটো মচুৰ মাহ সিঁচাৰ উপযুক্ত সময়।

মাটি তৈয়াৰী : মচুৰমাহ খেতি কৰিবলৈ লোৱা মাটিডৰা ৩/৪ বাৰ হালবাই মৈয়াই মিহি কৰি তৈয়াৰ কৰিব। শেষৰ বাৰ মাটি চহাওতে বিঘাই প্ৰতি ৫ কুইণ্টলকৈ গোবৰ বা পচন সাৰ ছটিয়াই মাটিৰ লগত মিহলাই দিব।

সাৰ প্ৰয়োগ আৰু বীজ সিঁচা : বীজ সিঁচাৰ আগতে তলী ডৰাত ২৫ চেঃ মিঃ আঁতৰে আঁতৰে লোৰ কৰি তাত বিঘাই প্ৰতি ৪.৫ কিঃ গ্ৰাঃ ইউৰীয়া আৰু ৩০ কিঃ গ্ৰাঃ চুপাৰ ফচফেট একেলগে ছটিয়াই ল'ব। যদি বীজবিলাকত ৰাইজ 'বিয়াম জীৱাণুসাৰ মিহলি কৰি লয়, তেন্তে ইউৰীয়া মাত্ৰ ৩ কিঃ গ্ৰাঃ দিলেই হয়। সাৰখিনি মাটিৰ লগত মিহলি কৰি তাৰ ওপৰত বীজখিনি সমানে সিঁচি দিব লাগে যাতে মাটিৰ ৩ চেঃ মিঃ অধিক তললৈ নাযায়। বীজ সিঁচা হ'লে লোৰ বিলাকত দীঘে দীঘে মৈয়াই মাটিৰে ঢাকি দিব।

## ৰহৰ মাহ

শস্যৰক্ষা : ৰহৰমাহ এতিয়া ফুলিবৰ সময় হৈছে। পাতমেৰোৱা, ছেইখোৱা, ছেইবিন্ধোৱা, ফুটিপোক আদি অনিষ্টকাৰী পোকবিলাক নিয়ন্ত্ৰণৰ বাবে মালাথিয়ন ৫০ ই.চি. বা ফেনিট্ৰথিয়ন ৫০ ই.চি. ১৫০-২০০ মিঃ লিঃ ঔষধ ৮০-৯০ লিটাৰ পানীত মিহলাই প্ৰতিবিঘা তলীত স্প্ৰে কৰিব। ফুল ফুলিবলৈ আৰম্ভ কৰাৰ পৰা ১৫ দিনৰ অন্তৰে অন্তৰে তিনিবাৰ স্প্ৰে কৰি এই কেইবিধ পোকৰ পৰা শস্যডৰা ৰক্ষা কৰিব পাৰি।

## ৰাজমাহ

আগতীয়া শালিধান চপোৱাৰ একেডৰা পথাৰতে কতিমাহত পিছত ৰাজমাহৰ বীজ সিঁচি মাঘ-ফাগুন মাহত শস্য চপাই পুনৰ আগতীয়া আছ নাইবা গ্ৰীষ্মকালীন মণ্ডমাহৰ খেতি কৰিব পাৰি। জাত নিৰ্বাচন : উদয় (পি ডি আৰ-১৪), এইচ. ইউ. আৰ. -৩০১ আৰু ৩০২ সাঁচ অসমৰ বাবে উপযোগী। ইয়াৰ গছবিলাক ঠিয়, ডাল-পাত থকা আৰু প্ৰায় ৩৫-৫০ চেঃ মিঃ ওখ হয়। বীজ সিঁচাৰ পৰা ১০০-১২০ দিনৰ ভিতৰত শস্য চপাব পাৰি। চিৰবিলাক ১০-১২ চেঃ মিঃ দীঘল হয়

(৪ পৃষ্ঠাৰ ১ কলমত চাওক)

(৩ পৃষ্ঠাৰ ৫ কলমৰ পৰা)

### পথাৰ শস্য

আৰু প্ৰতিটো চিৰাত ৩-৫ টাকৈ গুটি থাকে। একোজোপা গছত ১৫-২০ টালৈকে চিৰা লাগে আৰু উৎপাদন বিঘাই প্ৰতি প্ৰায় ২-৩ কুইণ্টলৈকে পোৱা যায়। **মাটি নিৰ্বাচন আৰু পথাৰ তৈয়াৰী :** ৰাজমাহৰ খেতিৰ বাবে বালিটহীয়া মাটি উপযোগী। মাটিডৰা কোইবাবাৰো হালবাই মৈয়াই ভালদৰে চাহ কৰি লব। বেছিকৈ জেকা মাটিত ৰাজমাহ সিঁচা অনুচিত। **সিঁচাৰ সময় আৰু বীজৰ পৰিমাণ :** কাতি মাহৰ আৰম্ভণিৰ পৰা আঘোণৰ মাজভাগলৈকে ৰাজমাহ সিঁচিব পাৰি। এবিঘা মাটিৰ বাবে ৭ কিঃগ্ৰাঃ বীজৰ প্ৰয়োজন।

**বীজ শোধন :** সিঁচাৰ আগতে বীজখিনি শোধন কৰি ল'ব। নহ'লে গজি উঠাৰ পিছত পুলিবিলাক বেমাৰে আক্ৰান্ত কৰি মাৰিব আৰু একক মাটি কালিত গছৰ সংখ্যা কমি যোৱাৰ ফলত আশানুৰূপ উৎপাদন নাপাব।

**সাব প্ৰয়োগ আৰু বীজ সিঁচা :** মাটি তৈয়াৰ কৰোতেই বিঘাই প্ৰতি ১০ কুইণ্টলৈকে গোবৰ বা পচন সাৰ ছটিয়াই মাটিৰ লগত মিহলাই দিব। বীজ সিঁচিবৰ বাবে ৩০ চেঃমিঃ ব্যৱধানত একোটা লোৰ কৰি তাত বিঘাই প্ৰতি ৪.৫ কিঃগ্ৰাঃ ইউৰীয়া আৰু ৩৩ কিঃগ্ৰাঃ চুপাৰ ফচফেট আৰু ৪.৫ কিঃগ্ৰাঃ মিউৰিয়েট অৰ পটাছ ছটিয়াই মাটিৰ লগত মিহলি কৰি ল'ব। এতিয়া লোৰবিলাকত ২০ চেঃমিঃ দুৰে দুৰে একোটাকৈ বীজ সিঁচি মাটিৰে পাতলকৈ ঢাকি দিব। বাকী ৪.৫ কিঃগ্ৰাঃ ইউৰীয়া গুটি গজাৰ এমাহৰ পিছত ছটিয়াব।

ড° ৰণজিৎ কুমাৰ সাউদ

## উদ্যান শস্য

যোৱা মাহত যদি ফল-মূলৰ গছবোৰৰ প্ৰতিপালন কৰা নহ'ল তেনেহ'লে তলত উল্লেখ কৰা ধৰণে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিব।

**কল :** গছৰ গুৰিৰ পৰা অতিৰিক্ত পানী ওলাই যাব পৰাকৈ মাজে মাজে সৰু সৰু নলাৰ ব্যৱস্থা কৰক। গছত থকা পচা পটুৱাবোৰ কাটি দিয়ক। বহাগ মাহত ৰোপন কৰা কলৰ পুলিবিলাকত অনুমোদিত পৰিমাণৰ দ্বিতীয় ভাগ ইউৰীয়া (১২০ গ্ৰাম) আৰু মিউৰিয়েট অৰ পটাছ (২২৫ গ্ৰাম) গোবৰৰ লগত মিহলাই মাটিত প্ৰয়োগ কৰক। কিন্তু জেঠ-আহাৰ মাহত ৰোপন কৰা কলৰ পুলিবিলাকত অনুমোদিত সাৰৰ প্ৰথম ভাগ ইউৰীয়া (১২০ গ্ৰাম), একক চুপাৰ ফচফেট (২০০ গ্ৰাম) আৰু মিউৰিয়েট অৰ পটাছ সাৰ (২২৫ গ্ৰাম) গোবৰৰ লগত মিহলাই মাটিত প্ৰয়োগ কৰক।

পূৰণি কলগছত যদি কলডিল ওলাইছে তেন্তে মাতৃ গছৰ গুৰিত মাত্ৰ এটা পোখা পুলি ৰাখি বাকীবোৰ আঁতৰাই দিয়ক।

**নাৰিকল :** নাৰিকলৰ বাৰীত নতুনকৈ ৰোৱা পুলিবিলাকৰ গুৰিত পানী জমা হব নোৱাৰাকৈ গুৰিত মাটি জাপি ধেনু ভিৰীয়াকৈ ৰাখক।

**মাটি কঠাল :** মাটি কঠালৰ শেহতীয়া সাঁচ 'কিউ' জাতৰ পূৰঠ পকা ফলবোৰ চপাই আনক। ফল চপোৱাৰ পিচত দলিয়াই পেলোৱা মুকুত অংশ গোটাই আনি ওখ জেকা মাটিত থোপা থোপাকৈ পুতি ৰাখক। ফল চপোৱাৰ পিচত মূল গছত মাত্ৰ এটা পোখা পুলি ৰাখি বাকীবোৰ আঁতৰাই দিয়ক। যদি সম্ভৱ হয় তেন্তে পোখা পুলিৰ গুৰিত অলপ মাটি চপাই দিয়ক। পূৰণি বাৰীৰ পৰা আঁতৰাই দিয়া পোখা পুলিবিলাকেৰে যদি নতুনকৈ মাটি কঠালৰ বাৰী পাতিব বিচৰিছে তেন্তে পুলিবোৰ দুশৰীয়া পদ্ধতিত ৰোপণ কৰক। অৰ্থাৎ দুটা শাৰীৰ মাজত ব্যৱধান ৬০ চেঃমিঃ প্ৰতিটো শাৰীত দুটা পুলিৰ মাজত ৩০ চেঃমিঃ ব্যৱধান ৰাখি পুলি ৰোপণ কৰক। কিন্তু প্ৰত্যেক দুটা দুটা শাৰীৰ মাজত ব্যৱধান ৯০ চেঃমিঃ ৰাখক।

**নেমুটেঙা :** নেমুৰ গছত পূৰঠ হোৱা নিপোটল ফলবোৰ চপাই আনক। ফল চপাবৰ সময়ত পোক বা বেমাৰে নষ্ট কৰা সৰু সৰু ডালবোৰ আঁতৰাই পৰিষ্কাৰ কৰি ৰাখক। যদি নেমুৰ পুলি শাওণ মাহত লগাব নোৱাৰিলে তেন্তে সোনকালে ৰোপণ কৰক। নেমুগছত দিবলগীয়া অনুমোদিত সাৰৰ দ্বিতীয় ভাগ প্ৰয়োগ কৰক।

ড° ৰাজেন্দ্ৰ প্ৰসাদ দাস

(অৱসৰী অধ্যাপক, অঃকৃঃবিঃ)

(১ পৃষ্ঠাৰ ৩ কলমৰ পৰা)

### অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ সামূহিক বিজ্ঞান মহাবিদ্যালয়ৰ..

উল্লেখ কৰে। এই অনুষ্ঠানত সামূহিক বিজ্ঞান মহাবিদ্যালয়ৰ অৱসৰপ্ৰাপ্ত অধ্যাপিকা সকলক সম্বৰ্ণনা জনোৱা হয়। অনুষ্ঠানত সোণালী জয়ন্তী বৰ্ষ উপলক্ষে প্ৰকাশিত স্মৃতিগ্ৰন্থৰ লগতে চাৰিখন গ্ৰন্থও উন্মোচন কৰা হয়। অনুষ্ঠানত অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পঞ্জীয়ক তপন কুমাৰ গোহাঁই আৰু মৰিয়নি সমষ্টিৰ বিধায়ক ৰূপজ্যোতি কুৰ্মীয়েও অংশগ্ৰহণ কৰে। সোণালী জয়ন্তী বৰ্ষ উদযাপন সমিতিৰ সাংগঠনিক সম্পাদিকা ড° নন্দিতা ভট্টাচাৰ্যই শলাগ জ্ঞাপন কৰা অনুষ্ঠানটোত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ বিজ্ঞানগুৰু সকল, বিশেষ কৰ্তব্যবত বিষয়াসকল, মুৰব্বী অধ্যাপক সকল, গৱেষক বিজ্ঞানীসকল, কৰ্মচাৰী আৰু শিক্ষাৰ্থীসকলে অংশগ্ৰহণ কৰে।

(১ পৃষ্ঠাৰ ৫ কলমৰ পৰা)

### খৰাংসদৃশ পৰিস্থিতিত খেতি

বৰষুণৰ পৰিমাণ কমি অহাত বছৰি পানীৰ অভাৱত খেতি কৰিব নোৱাৰা আৰু খেতি কৰিলেও উৎপাদন নোহোৱা কৃষিক্ষেত্ৰৰ পৰিমাণ বৃদ্ধি হৈ আহিছে। তদুপৰি সময়ত বৰষুণ নোহোৱা বা বেছি বৰষুণ হোৱাটো কৃষকৰ বাবে চিন্তাৰ কাৰণ হৈ পৰিছে। এনে প্ৰেক্ষাপটত নতুনকৈ উদ্ভাৱিত এই জাতৰ জৰিয়তে অতি কম পানীতে খেতি আৰম্ভ কৰি ইয়াৰ পাছতো বৰষুণৰ পৰিমাণ কম হ'লেও বিঘাত ১৫-১৭ মোন উৎপাদন হৈ কৃষকক উপকৃত কৰিব। এই জাতৰ প্ৰধানকৈ পানীৰ অভাৱৰ বাবে খৰাংপীড়িত হিচাবে চিহ্নিত কৰা বহু কৃষি এলেকাৰ খেতিয়কৰ মাজত আশাৰ সঞ্চাৰ কৰিবলৈ সক্ষম হ'ব। অসম ধান গৱেষণা প্ৰতিষ্ঠানৰ মুখ্য বিজ্ঞানী ড° সঞ্জয় কুমাৰ চেতিয়াই কয় যে জনবিশ্বেষণ আৰু খাদ্য সুৰক্ষাৰ দিশত জলবায়ু পৰিবৰ্তনে মাধমাৰ শোধোৱাৰ সময়ত এই জাতৰ ব্যৱহাৰে খাদ্য উৎপাদন আৰু কৃষিৰ দিশত দৃষ্টিভংগী সলনি কৰাৰ লগতে বিশেষকৈ ৰাজ্যৰ খৰাংপীড়িত হিচাবে চিহ্নিত ৩৪ হেজাৰ হেক্টৰ কৃষিভূমিৰ খেতিয়কক বিশেষভাৱে সহায় কৰিব বুলি আমি আশা কৰিছোঁ। উল্লেখ্য যে অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ বিজ্ঞানীসকলে বৰ্তমানলৈকে ৬০ ৰ অধিক উৎপাদনক্ষম জাত উদ্ভাৱন কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে।

যুগুতালে - দীপজ্যোতি শইকীয়া  
ড° ৰণজিৎ কুমাৰ সাউদ

(১ পৃষ্ঠাৰ ৫ কলমৰ পৰা)

### অসমৰ সৰ্ববৃহৎ জীৱাণুসাৰ..

কৰিছে। বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ভূমি বিজ্ঞান বিভাগৰ অন্তৰ্গত এই প্ৰকল্পত গৱেষণাৰ জৰিয়তে ৬ বিধ জীৱাণুসাৰ উদ্ভাৱন কৰি ৰাসায়নিক উৎপাদনৰ বাবে সাজু কৰা হৈছে। উল্লেখ্য যে অসম তথা উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলত জীৱাণুসাৰ প্ৰয়োগৰ বাটকটীয়া বিশ্ববিদ্যালয়খনৰ বিজ্ঞানীসকলে দীৰ্ঘদিনীয়া গৱেষণাৰ জৰিয়তে নাইট্ৰ'জেন স্থিৰকৰণ আৰু পুষ্টিৰ পদাৰ্থ দ্ৰবীভূত কৰা জীৱাণুসাৰ উদ্ভাৱন কৰি উলিয়াইছে। জিংক দ্ৰবীভূত কৰা বেক্টেৰীয়া, পটাছিয়াম দ্ৰবীভূত কৰা বেক্টেৰীয়া, ফছফেট দ্ৰবীভূত কৰা বেক্টেৰীয়া, এজস্পিৰিলিয়াম, এজটবেক্টৰ, ৰাইজ'বিয়াম, এজস্পিৰিলিয়াম বেচ কনচৰ্টিয়া, এজটবেক্টৰ বেচ কনচৰ্টিয়া নামৰ এই জীৱাণুসাৰ কেইবিধৰ জৰিয়তে উদ্ভিদৰ বৃদ্ধি, বিপাকীয় ক্ৰীয়া আৰু বিকাশত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰি অসম তথা উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলত জৈৱিক কৃষিৰ বৈপ্লৱিক পৰিবৰ্তনৰ প্ৰতিশ্ৰুতি বহন কৰিছে। এই জীৱাণুসাৰসমূহ বীজৰ লগত মিহলাই, শিপাত সংলগ্ন কৰি, গছৰ অংশত তিয়াই

বা মাটিত প্ৰয়োগ কৰি যথোচিত উৎপাদন পাব পাৰি। বিশেষকৈ সেউজ বিপ্লৱৰ পৰবৰ্তী সময়ত অত্যাধিক সাৰ আৰু কীটনাশকৰ প্ৰয়োগৰ ফলত জলবায়ু প্ৰদূষণৰ সমান্তৰালভাৱে মাটিৰ উৎপাদিকা শক্তি হ্রাস হৈ মাটিৰ অল্পতা বৃদ্ধি তথা বংশত ক্ষতি সাধন হৈ মাটিৰ পানী ধাৰণ ক্ষমতা হ্রাস হোৱাত কৃষি উৎপাদনত বিৰূপ প্ৰভাৱ পৰিছিল। বিশেষকৈ নিজৰ খেতি মাটিডৰাত উৎপাদন কম হৈ অহা আৰু উৎপাদন বৃদ্ধি কৰিবলৈ ৰাসায়নিক সাৰ প্ৰয়োগ কৰিবলগীয়া দুদোল্যমান পৰিস্থিতিত বহু কৃষকে মূৰে-কপালে হাত দিবলগীয়া পৰিস্থিতিৰ সন্মুখীন হৈছে। এনে সময়তে জীৱাণুসাৰ প্ৰয়োগ কৰি উৎপাদন বৃদ্ধিৰ সমান্তৰালভাৱে মাটিৰ গুণাগুণ উন্নীতকৰণ কৰিব পৰাকৈ উদ্ভাৱন কৰা এই জীৱাণুসাৰে অসম তথা উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ জৈৱিক কৃষি অৰ্থনীতিক ত্ৰুটি কৰিব বুলি আশা কৰা হৈছে। উল্লেখ্য যে অসম তথা উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলত বছৰি অৰ্ধেক কৃষি ক্ষেত্ৰত জৈৱিক কৃষিকাৰ্যৰ বাবে ২৫৪০ মেট্ৰিক টন জীৱাণুসাৰ আৰু ৯৯১০ মেট্ৰিক টন নীলহৰিৎ শেলাইৰ প্ৰয়োজন হয়। অসমৰ কৃষিৰ বাবে বছৰি ৫৪৭৪.৪২ মেট্ৰিক টন জীৱাণুসাৰ আৰু ১৪৩১৯.৪ মেট্ৰিক টন নীলহৰিৎ শেলাইৰ প্ৰয়োজন হয়। তাৰ বিপৰীতে অসমৰ অৰ্ধেক কৃষি ক্ষেত্ৰত জৈৱিক কৃষিকাৰ্যৰ বাবে ১৭৯৮ মেট্ৰিক টন জীৱাণুসাৰ আৰু ৭৫১০ মেট্ৰিক টন নীলহৰিৎ শেলাইৰ প্ৰয়োজন হয়। এই ক্ষেত্ৰত অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ে ইয়াৰ গৱেষণাগাৰত বিভিন্ন শস্যৰ কাৰণে প্ৰয়োজনীয় জীৱাণুসাৰ প্ৰস্তুতকৰণত ব্যৱহৃত উত্তম প্ৰজাতিৰ অণুজীৱ আহৰণ কৰি সংৰক্ষণ কৰিছে। প্ৰয়োজন সাপেক্ষে চাহিদা অনুসৰি জীৱাণুসাৰ প্ৰস্তুত কৰি তথা থলুৱা উদ্যোগীক উৎপাদন গোট স্থাপন কৰি স্বাৱলম্বী হোৱাত সহায় কৰিছে। ফলত কোনো থলুৱা উদ্যোগীয়ে এই ধৰণৰ নতুন প্ৰযুক্তিৰ উৎপাদন গোট স্থাপন কৰি স্বাৱলম্বী হ'ব পাৰিব। সমান্তৰালভাৱে উত্তৰ-পূব জৈৱিক প্ৰযুক্তিবিদ্যা কেন্দ্ৰৰ অৰ্থসাহায্যেৰে বিশ্ববিদ্যালয়ৰ বিজ্ঞানীসকলে গৱেষণাৰ জৰিয়তে ৭ প্ৰকাৰৰ জৈৱিক কীটনাশক উৎপাদন প্ৰযুক্তি উদ্ভাৱন কৰি উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ জৈৱিক কৃষি ক্ষেত্ৰক নতুন মাত্ৰা প্ৰদানৰ দিশে আগবাঢ়িছে। এই জৈৱিক কীটনাশকসমূহ বিভিন্ন শাক-পাচলিত প্ৰয়োগ কৰি শস্য লেৰেলি যোৱা, পচি যোৱা ৰোগৰ লগতে পাতত দাগ পৰা ৰোগৰ ক্ষেত্ৰত যথেষ্ট ফলপ্ৰসূ বিবেচিত হৈছে। বায়ফৰপি এফ, বায়বীৰ, বায়গ্ৰীণ, বায়গাৰড, বায়মাছ, বায়মেটা আৰু বায়জিয়াম নামৰ এই জৈৱিক

কীটনাশকসমূহৰ জৰিয়তে গছৰ শ্ৰীবৃদ্ধি হোৱাৰ লগতে গছক ৰোগ প্ৰতিৰোধৰ দিশত সবল কৰি ৰাখে। ইয়াৰ ফলত শস্যৰ উৎপাদন ক্ষমতা ৩০-৩৫% পৰ্যন্ত বৃদ্ধি পোৱাৰ লগতে শস্যৰ গুণগত মানদণ্ড উন্নত হয়। এই জৈৱিক কীটনাশকসমূহে চাহৰ উৎপাদন বৃদ্ধিৰ লগতে চাহৰ এক্টিভিঙেট গুণাগুণ বৃদ্ধি কৰে বুলি গৱেষণাত প্ৰমাণিত হৈছে। শেহতীয়াকৈ কেন্দ্ৰীয় চৰকাৰে উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলক জৈৱিক কৃষিৰ হাব হিচাবে চিহ্নিত কৰি বিভিন্ন পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰাৰ সময়তে অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ে এইসমূহৰ বাণিজ্যিক উৎপাদনৰ জৰিয়তে উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলৰ জৈৱিক কৃষি ক্ষেত্ৰক সমৃদ্ধ কৰিবলৈ আগবাঢ়িছে। উল্লেখ্য যে অসম তথা উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলত জৈৱিক কীটনাশকৰ যথেষ্ট প্ৰয়োজন যদিও বৰ্তমানলৈকে এই দিশত যথোচিতভাৱে উৎপাদন নোহোৱাত জৈৱিক কৃষিক্ষেত্ৰ সমৃদ্ধ হোৱাত যথেষ্ট পিছুৱাই আছিল। সেয়ে অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ এই উৎপাদন গোটটোৱে জৈৱিক কৃষিৰ দিশত যথেষ্ট সম্ভাৱনা বহন কৰিছে।

(১ পৃষ্ঠাৰ ৩ কলমৰ পৰা)

### নতুন প্ৰযুক্তি কৌশলেৰে ...

বাবে অধিক সুবিধাজনক। সেয়ে ব্যৱসায়িকভিত্তিত কাঠফুলাৰ খেতিৰ বাবে এই ব্যৱস্থা অধিক উপযোগী। ফলত ব্যৱসায়িক লাভালাভৰ দিশতো সন্মুখীন হোৱা ক্ষতিৰ পৰা হাত সাৰি উৎপাদন, পৰিবহন আৰু বিপন্নৰ দিশত থকা বহু জটিলতাৰ সন্মুখীন হোৱাৰ পৰা সকাহ লাভ কৰিব পৰা যাব।

উল্লেখ্য যে অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কাঠফুলা উৎপাদন গৱেষণা কেন্দ্ৰই অসম তথা উত্তৰ-পূৰ্বাঞ্চলত কাঠফুলা খেতিৰ সম্প্ৰসাৰণৰ বাবে পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰি আহিছে। বিশেষকৈ ৰাজ্যৰ বিভিন্ন প্ৰান্তৰ জনজাতীয় সম্প্ৰদায়ৰ লোকসকল আৰু অতি ভিতৰুৱা অঞ্চলত জীৱিকাৰ উৎস হিচাবে কাঠফুলাক জনপ্ৰিয় কৰাৰ আঁচনি গ্ৰহণ কৰিছে। এই পদক্ষেপৰ অংশ হিচাবে অসমীয়া ভাষাৰ উপৰিও বড়ো, মিচিং আৰু কাৰ্বি ভাষাত কাঠফুলা খেতিৰ সম্প্ৰসাৰণ পুস্তিকা প্ৰকাশ কৰি সহজেই আকৰ্ষণ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। তদুপৰি বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পৰীক্ষাগাৰত গৱেষণাৰ জৰিয়তে উন্নতমানৰ কাঠফুলাৰ বীজ উৎপাদন কৰি উন্নত মানদণ্ডৰ কাঠফুলা উৎপাদন কৰাৰ বাবে পদক্ষেপ লৈছে। সমান্তৰালভাৱে কাঠফুলা উৎপাদনৰ বাবে সম্পূৰ্ণ প্ৰস্তুত কাঠফুলা চিলিগুৰি বিতৰণ কৰি কাঠফুলাৰ খেতিয়কক প্ৰযুক্তি কৌশলৰ জৰিয়তে সকাহ দি অসমৰ কাঠফুলাৰ খেতিৰ ক্ষেত্ৰখনৰ সামগ্ৰিক পৰিবৰ্তন অনাৰ প্ৰয়াস কৰিছে যোৰহাটৰ অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়ে।

**বছৰেকীয়া বৰঙণি :** ১০.০০ টকা। **প্ৰতিখনৰ মূল্য :** ১.০০ টকা। **প্ৰকাশৰ স্থান :** অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয়, যোৰহাট - ১৩। সম্প্ৰসাৰণ শিক্ষা সঞ্চালক ড° প্ৰসন্ন কুমাৰ পাঠকৰ দ্বাৰা প্ৰকাশিত আৰু প্ৰচাৰিত। অসম কৃষি বিশ্ববিদ্যালয় অফছেট ছপাশাল, যোৰহাট - ১৩ ত মুদ্ৰিত।

**মুখ্য সম্পাদক :** ড° ৰণজিৎ কুমাৰ সাউদ